

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

16.8.2023

1/15

Aihe	Eläinlääkintähuolto
Arviointi- ja ohjauskäyntien kohde	Helsingin kaupunki, ympäristöpalvelut
Osoite	Työpajankatu 8 00580 HELSINKI
Arviointi- ja ohjauskäynnin päivämäärä	15.5.2023
Arvioinnin suorittaja	Etelä-Suomen aluehallintovirasto Tiina Juselius, läänineläinlääkäri Sari Haikka, läänineläinlääkäri
Muut osallistajat	Helsingin kaupunki Päivi Lahti, johtava valvontaeläinlääkäri Minna Ristiniemi, kaupungineläinlääkäri Karla Rintamäki, valvontaeläinlääkäri vs. (1.6. alk. virassa) Hanna Rissanen, valvontaeläinlääkäri Heidi Nissinen, valvontaeläinlääkäri vs. Riikka Åberg, yksikön päällikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
sisältö**

Kunnallisen eläinlääkintähuollon arviointi- ja ohjauskäynnit perustuvat eläinlääkintähuoltolaissa aluehallintoviranomaisille asetettuun kunnallisen eläinlääkintähuollon valvontaveloitteeseen. Aluehallintovirastot toteuttavat veloitettaan Ruokaviraston kanssa tehtyjen tulossopimusten mukaisesti. Arviointi- ja ohjauskäyntien tarkoitus on ohjata kuntia sekä varmistaa, että kunnallinen eläinlääkintähuolto täyttää lainsäädännön vaatimukset.

Arviointi- ja ohjauskäyntien sisältö

Ruokavirasto on ohjeistanut kunnan suunnitelmien tarkastamista ja toteutumisen arviointia Eviran ohjeella 15908/2 (Eläinlääkintähuoltolain nojalla laadittujen kuntien suunnitelmien tarkastaminen ja toteutumisen arviointi, 2.12.2013). Kunnallisten valvontayksiköiden toteutumien raportointi tehdään VYHA-järjestelmän kautta.

Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuoltoon tehtiin ympäristöterveydenhuollon yleisarviointikäynti sekä erilliset terveydensuojelun, elintarvikevalvonnan ja eläinlääkintähuollon arviointikäynnit.

Eläinlääkintähuollon arvioinnin kohteena olivat valtion valvontatehtävien järjestäminen ja toteuttaminen huomioiden eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman (EHO) painopisteet vuosille 2020-2024. Arviointia varten

aluehallintovirastolla oli käytettävissään mm. seuraavat asiakirjat:

- ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuodelle 2022
- ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuodelle 2023
- valvontayksikön eläinlääkintähuollon toteutumien arviointi vuodelta 2022
- aluehallintovirastolle toimitetut selvitykset valvontatehtävistä aiheutuneista kustannuksista vuodelta 2022
- aluehallintovirastolle toimitetut eläinsuojelu- ja eläintautitarkastuspöytäkirjat liitteineen
- muut aluehallintovirastolle toimitetut pyydetyt asiakirjat

Yhteenveto ja johtopäätökset

Eläinsuojeluvalvonta on ammattitaitoista ja hyvin organisoitua. Tarkastuspöytäkirjat ja päätökset ovat asianmukaisia, ja hallinnollisia pakkokeinoja osataan käyttää tarvittaessa. Valvontaeläinlääkäreillä on vankka työyhteisön tuki, ja parityöskentely on rutiinia. Hankalista tapauksista keskustellaan kollegoiden kanssa välittömästi, ja tarvittaessa ohjataan eteenpäin avun saamiseksi. Valvontaeläinlääkäreillä on käytössään kaupungin työvaatteet ja turvakengät, VIRVE-puhelimet ja virka-auto, mitkä kaikki lisäävät valvontatyön turvallisuutta.

Yksikössä huolehditaan työntekijöiden kouluttamisesta ja kehittymisestä. Valvontasuunnitelma täyttää valtakunnallisen ohjelman sisältövaatimukset.

On erinomaista, että eläinlääkintähuollon suunnitelmassa on kuvattu virkaeläinlääkäreiden toiminta ja ilmoitusmenettelyt tapauksissa, jossa alueella todettaisiin viranomaistoimia vaativa eläintautitapaus tai zoonoosi. Johtavan valvontaeläinlääkärin ja yksikön päällikön yhteystiedot ovat saatavilla myös virka-ajan ulkopuolella tarvittavilla tahoilla ympäristöpalveluiden valmiussuunnitelmassa, vaikka alueella ei virkaeläinlääkäripäivystystä olekaan. Kuitenkin Ruokavirasto on ilmaissut huolensa alueista, joilla ei ole kunnan virkaeläinlääkäriä päivystysaikaan.

Arvioinnin perusteet ja dokumentit

Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2021-2024
Valvonta-asetus (EU) 625/2017
Elintarvikelaki 297/2021
Eläinlääkintähuoltolaki 765/2009
Eläintautilaki 76/2020
Eläinsuojelulaki 247/1996
Sivutuotelaki 517/2015

**Arviointi- ja ohjauksen
loppuraportti**

16.8.2023

Julkinen

4/15

Raportin jakelu

Ruokavirasto
Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala
Helsingin kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto

Yleiset tiedot valvontayksiköstä ja valvonnan järjestämisestä

Ympäristöterveydenhuollon viranomaisena Helsingin kaupungin alueella toimii Helsingin kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto, ja sen tehtäviä hoitaa Helsingin kaupunkiympäristön toimialalla ympäristöpalveluissa elintarviketurvallisuus- ja ympäristöterveysyksiköt. Eläinlääkintähuolto kuuluu elintarviketurvallisuusyksikköön, jota johtaa yksikön päällikkö.

Ympäristöterveydenhuollon käytettävissä on vuoden 2023 valvontasuunnitelman mukaan 69 henkilötyövuotta. Näistä oli käytettävissä terveydensuojelun valvontaan 24,5 htv, elintarvikevalvontaan 36,6 htv, tupakka- ja nikotiinivalvontaan 3,5 htv sekä eläinten hyvinvoinnin ja terveyden valvontaan 4,4 htv, joka jakautuu elintarviketurvallisuusyksikön päällikkö 0,1 htv, valvontaeläinlääkärit ja muut virkaeläinlääkärit 4,1 htv ja avustava henkilöstö 0,2 htv. Eläinten hyvinvoinnin ja terveyden valvonnan osuudet jakaantuivat vuonna 2022 2,6 htv ja 0,8 htv.

Vuonna 2022 perustettiin neljäs valvontaeläinlääkäriin virka, joka täytettiin kesäkuun 2022 alusta lähtien.

Helsingin asukasluku on noin 666 000 henkeä. Helsingissä arvioidaan olevan noin 90 000 pieneläintä. Tuotantoeläintiloja on jäljellä yksi, jonka lisäksi on kaksi kaupungin omistamaa kotieläintilaa. Hevostalleja on useita kymmeniä, samoin mehiläistarhoja. Helsingissä järjestetään eläinkilpailuja ja isoja eläintapahtumia useita vuosittain.

Alueella toimii runsaasti yksityisiä eläinlääkäreitä ja päivystävä Yliopistollinen eläinsairaala.

Eläinlääkintähuollon suunnitelmallisuus

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman EHO:n suunnitelman päivitys vuodelle 2023 hyväksyttiin Helsingin kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaostossa marraskuussa 2022 osana Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa. Vuoden 2022 suunnitelman toteutumisen arviointi hyväksyttiin jaostossa maaliskuussa 2023.

Eläinlääkintähuollon suunnitelma vastaa valtakunnallisen ohjelman EHO:n sisältövaatimuksia ja kuvaa yksityiskohtaisesti kaikki aluetta koskevan valvonnan osa-alueet.

Eläinlääkintähuollon suunnitelmasta vastaa johtava valvontaeläinlääkäri, ja suunnitelman laatimiseen ja

päivittämiseen osallistuvat kaikki valvontaeläinlääkärit. Suunnitelma kuuluu osaksi perehdytysmateriaalia, ja lisäksi se on pohjana yksikön tulossuunnitelmalle, johon kootaan arvioidut tarkastusmäärät ja jonka toteutumista seurataan neljännesvuosittain.

Eläinlääkintähuollon suunnittelun yhteydessä seurataan edellisvuoden tarkastus- ja eri toimenpiteiden määriä sekä resurssien riittävyttä ja arvioidaan tulevia valvontaan vaikuttavia trendejä.

Ympäristö- ja lupajaostolle raportoidaan keväisin yhteenvedot valvontatuloksista, eläinlääkintähuoltolain mukaisista palveluista sekä löytöeläinten hoidosta.

Hyviä käytäntöjä

(Hyvä käytäntö)

Eläinlääkintähuollon suunnitelmassa on kuvattu kaupungin toimet eläinlääkintähuollon valtakunnallisten painopisteiden edistämiseksi ja merkitty lisäksi kaupungin oma kehitettävä painopiste. Suunnitelmassa on kuvattu erinomaisesti toiminta ja yhteistyökuviot eläintautiepidemiatilanteessa.

Voimavarat ja henkilöstön osaamisen varmistaminen

Resurssit ja työnjako

Eläinlääkäreiden ja koko elintarviketurvallisuusyksikön esihenkilö on yksikön päällikkö.

Johtava valvontaeläinlääkäri on eläinsuojelutiimin esihenkilö. Kaupungineläinlääkäri on elintarvikevalmistustiimin esihenkilönä, ja osallistuu lisäksi eläinlääkintähuollon ja löytöeläinsopimusten neuvotteluihin. Kaksi hygieenikkoeläinlääkäriä hoitaa elintarvikevalvonnan ja sivutuotevalvonnan tehtäviä .

Johtavan valvontaeläinlääkäriin lisäksi kolme valvontaeläinlääkäriä hoitaa valtion maksamat eläinsuojelu- ja eläintautilain mukaiset valvontatehtävät. Valvontaeläinlääkärit tekevät myös eläinten laittoman tuonnin tarkastukset sekä vientitarkastukset ja -todistukset. Kuitenkin kaikki eläinlääkärit voivat tarvittaessa hoitaa kaikkia tehtäviä.

Viikoittain pidetään palaveri, jossa kerrataan ennalta sovitut työtehtävät. Puheluihin ja sähköposteihin vastaa jokainen valvontaeläinlääkäri vuoroviikollaan tarkastusten lisäksi. Nykyisessä resurssitilanteessa tehtävien eriyttäminen ei ole mahdollista, vaan kaikki valvontaeläinlääkärit hoitavat kaikkia tehtäviä. Sairas- tai muissa poissaolotapauksissa kiireettömät työt yleensä jäävät odottamaan, jolloin ne kasautuvat jonoksi. Vuodelle 2024 ehdotettu viides valvontaeläinlääkäriin virka mahdollistaisi poissaolojen sijaistamisen paremmin sekä tehtävien eriyttämisen ja kunkin

perehtymisen syvemmin tiettyihin tehtäviin. Esimerkiksi eläintautivalmiuden ja asiakirjojen kehittämistyö sekä syvälinen perehtyminen usein valvontakohteena olevien eksoottisten eläinten tarpeisiin hyötyisivät lisäresurssista.

Koulutus

Kaikki eläinlääkärit ovat osallistuneet koulutuksiin, ja kaupunki kustantaa maksullisia koulutuksia vuosittain tarpeen mukaan. Koulutustarvetta arvioidaan vuosittaisissa tuloskeskusteluissa, ja koulutuksia pyritään kohdentamaan kunkin vastuualueisiin liittyviksi. Eläinlääkärit osallistuvat vähintään kahdeksaan koulutuspäivään joka vuosi.

Kaupunki järjestää paljon sisäistä koulutusta, lisäksi on osallistuttu mm. eläinlääkäripäiville, hygieenikkojen koulutuspäiville, perehdytty todistajana toimimiseen käräjäoikeudessa, sekä turvallisuuskoulutukseen.

Koulutusten antia käydään läpi viikkopalaverissa ja materiaalia voidaan jakaa yhteisissä tiedostoissa. Eläinlääkäreistä moni on suorittanut tai suorittamassa erikoistumistutkintoja ja kaksi on väitellyt.

Perehdytys ja pätevyiden varmistaminen

Pätevyys varmistetaan rekrytoitaessa henkilökuntaa. Uusilla työntekijöillä on kahden viikon perehdytysaika, jonka aikana käydään ”lukujärjestyksen” mukaan jokainen työn osa-alue läpi. Yksikössä on käytössä perehdytysuunnitelma, jossa on listattu kunkin työn osalta oleelliset asiat. Uusi henkilö lähtee alusta saakka tarkastuksille mukaan työparin kanssa, ja asiakirjat tehdään yhdessä. Myös perehdytysajan jälkeen töitä tehdään tiiminä ja ratkaisut pohditaan yhdessä.

Työympäristö

Ympäristöterveydenhuollon toimisto sijaitsee Kalasatamassa kaupunkiympäristön toimitiloissa. Eläinlääkärit ovat kiinteä osa kaupunkiympäristön työyhteisöä, ja valvontaeläinlääkärit saavat sosiaalista tukea kollegoilta. Parityöskentely tarkastuksilla on vakiintunutta. Valvontaeläinlääkäreillä on käytössään virka-auto, jolla lähes kaikki tarkastusmatkat tehdään, koska eläimiä joudutaan usein kuljettamaan löytöeläintalolle. Virka-auton pysäköintiin tosin kuluu usein paljon aikaa pysäköintipaikkoja etsiessä. Valvontaeläinlääkärit käyttävät kaupungin työvaatteita, turvaliivejä ja turvakengkiä rutiinisti työtehtävissään. Heillä on myös VIRVE-puhelin mukana ja näkyvillä aina tarkastuksilla.

Kaupungilla on ohjeistus, miten tarkastustilanteissa toimitaan turvallisesti, missä tapauksissa mennään poliisin kanssa ja miten hälytetään apua. Kaupunki on järjestänyt koulutusta uhkaavien tilanteiden hallinnasta. Uhkaavat tilanteet käydään viivytyksettä läpi Hetipurku-koulutuksen saaneen valvontaeläinlääkärin kanssa. Uhkaavat tilanteet ja

tapaturmat kirjataan välittömästi kaupungin työsuojelupakkiin, lisäksi väkivaltatilanteista ilmoitetaan aina poliisille. Vaikeita eläinsuojelutapauksia käydään tarvittaessa läpi kollegoiden kanssa. Valvontaeläinlääkärit käyvät työnohjauksessa säännöllisesti.

Hyviä käytäntöjä

(Hyvä käytäntö)

Perehdytys on harvinaisen suunnitelmallista, organisoitua ja dokumentoitua. Uuden työntekijän tukena ovat kollegat koko ajan ja kaikki työtehtävät perehdytetään ennen kuin uusi työntekijä toimii itsenäisesti.

Valvontaeläinlääkäreillä on vankka työyhteisön ja esimiehen tuki. Toimintaohjeet erilaisiin uhkaaviin tilanteisiin ovat selvät. Valvontaeläinlääkäreillä on käytössä kaupungin työvaatteet ja turvakengät sekä virka-auto tarkastuksilla.

Yhteistyö ja viestintä

Ulkoinen viestintä

Kaupungin kotisivuille on eläinasiat jaoteltu hyvin selkeästi ja asiakaslähtöisesti, ja yhteystiedot valvontaeläinlääkäreille löytyvät joka sivun lopusta. Viestinnän vuosikellon mukaan tiedotetaan ajankohtaista asioista. Ennalta suunnittelemtomien, akuuttien tilanteiden tiedotteiden kerrottiin olevan hankalampi saada tiedotettua, mutta oikean protokollan mukaisesti nekin saadaan kyllä läpi.

Kesällä 2023 tiedottaminen ja kaupunkilaisten ohjeistus lintuinfluenssatilanteesta sujui hyvin yhteistyössä toimialan ja kanslian tiedotuksen kanssa. Tiedotuksen sujuvuus on näin ollen parantunut ja tilanteesta toivotaan pysyvää.

Valvontaeläinlääkäreillä on puhelinaika aamupäivisin, jolloin otetaan vastaan ajanvaraukset mm. vientitarkastuksiin ja vastaanotetaan eläinsuojeluilmoituksia. Eläinsuojeluilmoituksia tulee kuitenkin enemmän SEY:n kautta sekä poliisilta.

Sisäinen viestintä

Yksiköllä on muutaman viikon välein työyhteisöfoorumi, jossa käydään läpi ajankohtaistilannetta, henkilöstöasioita, tiimien kuulumisia ym. Koko ympäristöpalvelujen infotilaisuuksia on tietyin väliajoin, lisäksi keskustellaan yksikön päällikön kanssa kuukausittain mm. työtilanteesta ja resurssitarpeista.

Viranomaisten välinen yhteistyö

Yhteistyön poliisin kanssa kerrotaan toimivan hyvin. Virka-apua annetaan molemmin puolin tarvittaessa. Vuosittain pidetään yhteistyöpalaveri eläinrikosten tutkimusryhmän kanssa, muutoinkin asioidaan sähköpostitse ja puhelimitse viikoittain.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa tehdään tarvittaessa yhteiskäyntejä ja huoli-ilmoituksia. Yhteyden saa aina tarvittaessa, vaikka vakiintuneita yhteyshenkilöitä ei olekaan organisaatioiden elämisen vuoksi.

Tartuntatautilääkäreille on suorat yhteydet ja zoonoottisissa eläntautitapauksissa kommunikoidaan sujuvasti. Tiivistä yhteistyötä tehdään muiden valvontayksiköiden kanssa, erityisesti eläinsuojelun asiakkaita muuttaa paljon Vantaan ja Helsingin välillä. Tapaamisia muiden Uudenmaan valvontayksiköiden kanssa on säännöllisesti ja toimintatapoja pyritään yhtenäistämään. Avin kanssa yhteistyössä hoidetaan eläintauti- ja hankalia eläinsuojelutapauksia. Tulli konsultoi satunnaisesti tuontiehoista, vaikka tullin toimivallan vakiinnuttua konsultaatiot ovat vähentyneet.

SEY:n kanssa tehdään yhteistyötä eläinsuojeluilmoitusten vastaanottamisessa ja eläinsuojeluneuvonnassa.

Hyviä käytäntöjä

(Hyvä käytäntö)

Yhteiset säännölliset palaverit esimiehen ja kaikkien eläinlääkäreiden kesken tukevat tiedonkulkua.

Yhteistyö muiden kuntien valvontaeläinlääkäreiden sekä poliisin kanssa vaikuttaa toimivalle, ja sillä pyritään ennaltaehkäisemään ongelmien kerääntymistä.

Eläinlääkintähuollon maksut ja valvontatehtävien suorittamiseen liittyvät valtion korvaukset

Eläinlääkintähuollon maksut

Yliopistolliselta eläinsairaалalta hankitaan eläinlääkäripalvelut ostopalveluna. Eläinsairaалalla on käytössään oma hinnastonsa.

Valtion korvaamien virkatehtävien laskutus

Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan kulut laskutetaan aluehallintovirastolta MMM:n ohjeen (806/01.05/2016) ja aluehallintoviraston yksityiskohtaisemman ohjeen ja laskukaavan mukaisesti.

Aluehallintovirasto on maksanut vuonna 2022 Helsingin kaupungille 301 535, 40 €. Tarkastuksista suurin osa on epäilyyn perustuvia eläinsuojelutarkastuksia. Tarkastusyrytyksiin, jolloin henkilöä ei saada kiinni eikä tarkastusta voida suorittaa, menee paljon työaika, mutta niistä ei tehdä pöytäkirjaa. Suunnitelmallisia eläinsuojelutarkastuksia ammattimaisen eläintenpidon kohteisiin on tehty jonkin verran. Eläintautilain mukaisista tarkastuksista on eniten tehty vientitarkastuksia EU:n ulkopuolisiin maihin ja EU-maihin sekä laittomien tuontien tarkastuksia. Eläinlääkärit toimittavat laatimansa pöytäkirjat ja päätökset aviin säännöllisesti.

Löytöeläintoiminta

Eläinsuojelulaki velvoittaa kuntaa järjestämään löytökoirien ja -kissojen ja muiden pienikokoisten seuraeläinten tilapäisen hoidon. Helsingin kaupungilla on yhdessä muiden pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa voimassa oleva sopimus löytöeläinten hoidosta Helsingin eläinsuojeluyhdistyksen kanssa. Valvontaeläinlääkärit toimittavat Viikin löytöeläintalolle usein eläimiä, joille viranomaisen täytyy järjestää hoito omistajan ollessa siihen kykenemätön. Yhteistyö löytöeläintalon kanssa kerrotaan toimivan hyvin, ja raportit toimitetaan ajallaan. Helsinki valvoo eläinsuojeluyhdistyksen toimintaa ja on tarkastanut tilat ja toiminnan vuoden 2022 aikana.

Hyviä käytäntöjä

(Hyvä käytäntö)

Valtion maksamien suoritteiden laskutus tehdään säännöllisesti, ja laskut on laadittu järjestelmällisesti ja tarkastustoimenpiteet lueteltu yksiselitteisesti. Laskutettuihin toimenpiteisiin liittyvät asiakirjat on toimitettu aluehallintovirastoon.

Yhteistyön löytöeläintalon kanssa kerrotaan toimivan sujuvasti. Alun toimintaperiaatteiden selventämisen jälkeen toiminta on sujuvaa, ja eläinsuojeluyhdistys raportoi hoidettujen eläinten määrän vuosittain.

Valvonnan toimeenpano

Valvontakohdetiedot

Kohteiden ylläpito

Listaa valvontakohteista pidetään edelleen Digian Tarkastaja-ohjelmassa, jossa on myös tarkastuspöytäkirjaan kirjatut asiat, muut asiaan liittyvät tiedot sekä valvontamenettelyt. Asiakirjat arkistoidaan lisäksi paperiversiona. Kaikilla valvontaeläinlääkäreillä on pääsy Tarkastaja-ohjelmaan ja kansioihin, eli tiedot kohteista ovat tarvittaessa kaikkien löydettävissä. Tarkastaja-ohjelmaa ei kuitenkaan enää ylläpidetä, ja tarkoitus on saada siirrettyä myös eläinlääkintähuollon valvontatiedot ympäristönsuojelun käyttämään Trimble locus -järjestelmään. Yksikössä odotettiin Ruokaviraston ELSU-järjestelmän käyttöönottoa ja osallistuttiin sen pilotointiin. ELSU-projektin kaatuminen aiheuttaa lisätyötä, kun lähitulevaisuudessa tarvittavia järjestelmiä joudutaan nyt selvittämään uudelleen. Koska valtakunnallinen järjestelmä ei ole edennyt, on Helsingissä pidetty välttämättömänä oman järjestelmän hankkimista. Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriä pidetään epävarmana kohdetietojen tarkistukseen, koska on paljon kohteita, jotka eivät ole rekisteröityneet järjestelmään.

Eläinten terveyden valvonta

Eläinten terveyden valvonta on kuvattu suunnitelmassa hyvin laajasti.

Säännölliseen valvontaan kuuluu 44 kohdetta, mm. hevostalleja, lemmikkieläinhoitoloita, eläinkauppoja ym. Helsingin alueella on yksi lypsykarjatila kaupungin omien kahden kotieläintilan lisäksi. Kaupungin oma lammastila kuuluu vapaaehtoiseen maedi-visna valvontaohjelmaan, ja valvontaeläinlääkäri ottaa tilan lampaista verinäytteet säännöllisesti. Mehiläistarhoja on noin 40 ja kyyhkyslakkoja kaksi.

Epäiltyjen laittomien tuontien tarkastuksia tehtiin vuonna 2022 24 kappaletta, joista suurin osa oli koiria ja kissoja. Lisäksi selvitettiin epäilyjä asiakirjojen perusteella. Valvontaeläinlääkärit tekevät laittomasti tuoduiksi epäiltyjen eläinten tarkastukset eläinlääkärin huoneessa Kalasataman toimitiloissa. Tarkastusten määrä kasvoi vuonna 2022, mutta 2023 trendi on ollut laskeva. Yksityiset eläinlääkäriasemat ilmoittavat epäilyistä eniten.

Vientitarkastuksia ja -todistuksia tehdään satoja vuodessa, eniten EU:n ulkopuolelle vietäville koirille ja kissoille. Myös TRACES-todistuksia tehdään paljon EU:n sisällä matkustaville eläimille. Suurten hevostapahtumien yhteydessä lähtevien hevosten tarkastukset työllistävät paljon. Tarkastusten määrä on noussut huomattavasti viime vuosina. TRACES-NT-tunnukset on kaikilla valvontaeläinlääkäreillä, ja kaikki tekevät tarkastukset ja todistukset sujuvasti. Maahan tuotuja eriä tarkastetaan pistokokeena.

Alkutuotannonvalvonta

Helsingissä on yksi maitotila, jolle tehdään säännöllisesti alkutuotannonvalvonnan tarkastus. Tilalle on tehty riskinarviointi, jonka perusteella tarkastustiheys on määritelty.

Sivutuotevalvonta

Helsingissä ei ole yhtään ilmoitettua haaskaa, mutta Viikissä on yksi metsästysjätteiden haaska, josta ohikulkijat ilmoittavat silloin tällöin. Hygieenikkoeläinlääkäri valvoo tarvittaessa sivutuotteiden hävittämistä. Helsingissä on kolme sivutuotteiden välivarastointilaitosta ja sivutuotteita tutkimustarkoituksiin maahantuovia laitoksia.

Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Epäilyyn perustuva eläinsuojeluvalvonta:

Eläinsuojelutarkastuksia tehtiin 299 kpl vuonna 2022, ja lisäksi uusintakäyntejä 32 kpl. Eläinsuojeluilmoitusten määrä on noussut viime vuosina merkittävästi. Eläinsuojeluilmoitukset tulevat pääasiassa SEY:n kautta sähköpostilla tai puhelimitse valvontaeläinlääkärien puhelinaikana. Myös poliisi, sosiaaliviranomaiset ja eläinsuojeluyhdistysten vapaaehtoisvalvojat tekevät ilmoituksia. Ilmoitusta puhelimitse vastaanotettaessa käytetään aina samaa lomaketta, jotta kaikki tarvittavat tiedot kirjataan ylös. Myös SEY:n nettisivujen ilmoituslomake on kattava.

Kaikki valvontaeläinlääkärit tekevät eläinsuojelutarkastuksia vuorollaan työpareina. Tarvittaessa pyydetään poliisilta virka-apua. Myös tutkimusavustaja voi olla eläinlääkärin työparina. Tarkastukset tehdään ennalta ilmoittamatta, mutta jos tarkastuksesta joudutaan esim. sisälle pääsyn varmistamiseksi ennakoon ilmoittamaan, merkitään se pöytäkirjaan. Usein tapauksia hoidetaan myös puhelimitse, esimerkiksi kehoitetaan omistajaa viemään eläin eläinlääkäriin hoitoon.

Helsingin virkaeläinlääkärit eivät tee praktiikkaa, joten jääviyttä omien asiakkaiden valvonnasta ei synny.

Tarkastuspöytäkirjat ja päätökset todettiin sisällöltään asianmukaisiksi. Päätökset ovat erittäin yksityiskohtaisesti laadittuja ja perusteltuja. Välttämättä yksittäisten pöytäkirjojen laadintaan ei tarvitsisi panostaa niin paljoa työaikaa. Kaupungilla järjestetään syksyllä selkokielen työpaja, jossa voidaan perehtyä tarkemmin pöytäkirjojen laatimisen tehostamiseen.

Valvontaeläinlääkärit päättävät itsenäisesti pakkokeinojen käyttämisestä, ja tarvittaessa keskustelevat keskenään yhdenmukaisesta toimintatavasta. Kaikki osaavat periaatteet ja tarvittaessa pakkokeinoja käytetään sujuvasti.

Annettujen määräysten määräaikoja seurataan Tarkastaja-ohjelman etusivulla, jossa näkyy listaus määräajoista ja

uusintarkastettavista kohteista. Käytössä on myös karttaohjelma Miro, jossa näkyy kartalle sijoitettuna tarkastusta odottavat kohteet. Näin voidaan kohdentaa odottavia tarkastuksia helposti alueittain.

Valvontaeläinlääkäreiden ei tarvitse kovin usein laatia tutkintapyyntöjä, koska poliisi on usein mukana ennakkotietojen mukaan vakavissa tapauksissa jo alkuvaiheessa ja aloittaa oman tutkintansa. Poliisin kanssa sovittujen toimintasääntöjen mukaisesti poliisille toimitetaan tarkastuspöytäkirjat niissä tapauksissa, joissa katsotaan poliisitutkinta tarpeelliseksi.

Päätöksistä valitetaan satunnaisesti hallinto-oikeuteen, mutta toistaiseksi päätökset ovat pitäneet.

Suunnitelmallinen eläinsuojeluvalvonta:

Ilmoituksenvaraisen toiminnan eläinsuojelutarkastuksia on tehty vuonna 2022 16 kappaletta. Riskinarvio hevostallien tarkastustiheyden määrittämiseksi on tehty aluehallintoviraston ohjeen mukaan ja tarkastukset tehdään 1-5 vuoden välein. Suunnitelmallisista tarkastuksista ilmoitetaan ennakolta, jotta paikalla olisi tarvittava henkilökunta. Poikkeuksena niissä tapauksissa, joissa suunnitelman mukaan tarkastettavasta kohteesta on tullut eläinsuojeluilmoituksia, tarkastus tehdään ennalta ilmoittamatta.

Hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistusseuraamukset

Tarkastuspöytäkirjat, kuulemiset ja määräykset tehdään käytössä olevan mallin mukaisesti toimistolla. ESAVIin toimitettiin kaksi eläinsuojelulain 42§ ja kolme 44§ mukaista päätöstä. Osassa oli tarkastuspöytäkirja ja päätös samassa asiakirjassa, osassa pelkkä päätös. Päätökset olivat asianmukaisia, ja omistajan velvoitteet ja annetut ohjeet oli kirjattu tarkasti. Tarkastuspöytäkirjat toimitetaan säännöllisesti aluehallintovirastoon.

Hyviä käytäntöjä

(Hyvä käytäntö)

Eläinsuojelupäilyistä ilmoitetaan hyvin viranomaiselle ja yhteystiedot ilmoitusten tekemiseen ovat helposti saatavilla.

Johtava valvontaeläinlääkäri on laatinut kattavat kirjalliset ohjeet tarkastusten suorittamiseen ja tietojen vastaanottamiseen.

Valvontaeläinlääkäriin työturvallisuudesta huolehditaan ja eläinsuojelukäynnit tehdään yhteiskäynteinä.

Valvontaeläinlääkäriillä on tarvittaessa useampia mahdollisia työpareja, sekä hyvä kollegoiden tuki ja keskusteluapua.

Tarkastuspöytäkirjat ja päätökset ovat pääsääntöisesti hyviä. Hallinnollisia pakkokeinoja käytetään tarvittaessa ja tutkintapyyntöjä tehdään asian niin vaatiessa.

Kehitettävää

(Kehitettävää)

Tilastollisesti uusintatarkastusten määrä verrattuna tarkastusten määrään on pieni, ja kirjaamistapaa voitaisiin tältä osin muuttaa. Määräysten noudattamista seurataan monin eri tavoin fyysisten tarkastusten lisäksi. Vain fyysiset tarkastukset kirjataan uusintatarkastukseksi. Näitä muilla tavoin tehtyjä seurantoja ei kirjata mihinkään, jolloin ne jäävät raportoimatta. Tältä osin olisi hyvä kehittää toimintatapa, esimerkiksi yksikertainen asiakirja, jossa veloitteen toimeenpanon seuranta kirjattaisiin tehdyksi ja voitaisiin tilastoida.

Eläinlääkäripalvelut

Helsingin kaupunki ostaa peruseläinlääkäripalvelut Helsingin yliopistolta. Yliopistollinen eläinsairaala toimittaa helsinkiläisten potilaiden tilastot kerran vuodessa kaupungille, ja ne viedään jaostolle tiedoksi. Uuden eläinlääkintähuoltolain myötä vuonna 2024 sopimus Yliopistollisen eläinsairaalan kanssa tullaan uudistamaan. Aiempi sopimus on vuodelta 2005.

Päivystys

Myös päivystysaikaiset eläinlääkäripalvelut ostetaan yliopistolliselta eläinsairaalta.

Päivystävää virkaeläinlääkärinä ja eläintautipäivystystä kaupungilla ei ole. Johtava valvontaeläinlääkäri on eläintautivalmiuseläinlääkäri. Pelastuslaitoksella on hänen ja yksikön päällikön yhteystiedot virka-ajan ulkopuolisten tehtävien varalta, joten heidät saadaan tarvittaessa kiinni. Virka-ajan ulkopuoliset eläintautitehtävät koskevat usein sairaita ja loukkaantuneita luonnoneläimiä, joita hoidetaan Korkeasaarissa.

Eläinterveydenhuolto

Alueen tiloilla ei ole terveydenhuoltosopimuksia Helsingin kaupungineläinlääkäreiden kanssa.

Palaute

Yliopistollisen eläinsairaalan kanssa tehdyn sopimuksen mukaan eläinsairaala tekee vähintään kolmen vuoden välein asiakastytyvääsiyskyselyn. Kolmen vuoden välein ei täysin ole toteutunut, mutta tällä hetkellä asiakastytyvääsiyskysely on meneillään. Kaupunki on saanut joitakin yksittäisiä palautteita koskien eläinsairaalan toimintaa. Palautteita tulee harvoin, ja ne ovat koskeneet lähinnä palvelun hintaa.

Myös löytöeläintalolta edellytetään sopimuksessa asiakaspalauttejärjestelmää. Löytöeläintalon tulee lisäksi toimittaa vuosittain kaupungille kooste palautteesta ja reklamaatioista.

Kehitettävää

(Kehitettävää)

Ruokavirasto on ilmaissut huolensa alueista, joilla kunnan virkaeläinlääkäri ei ole tavoitettavissa päivystysaikaan. Eläintautitilanteen arvaamattomuuden vuoksi kunnassa pitäisi olla tavoitettavissa virkaeläinlääkäri esim. viikonloppuna heräävän eläintautiepäilyn tarkastamista varten.

Toimitilat ja välineet

Kalasadaman toimitiloissa on eläinlääkärin vastaanottohuone eläinten terveystarkastuksia ym. varten. Varustelu on sopiva tarvittaviin tutkimuksiin ja toimenpiteisiin.

Hyviä käytäntöjä

(Hyvä käytäntö)

Vastaanottohuoneen varustelu sekä vastaanotolla että kohteissa tehtäville tarkastuksille on kattava, ja tarvittavat välineet ovat saatavilla.

Kehitettävää

(Kehitettävää)

Eläinlääkärin tutkimushuoneen yksityisyydessä on parannettavaa: iso ikkuna käytävälle mahdollistaa toimenpiteiden seurannan ulkopuolelta, mikä vaarantaa asiakkaan yksityisyyttä.